TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 21. februārī *

Lieta C-286/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 27. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 3. jūlijā, tiesvedībā

Silvia Hosse

pret

Land Salzburg.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātas priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Šīmans [*K. Schiemann*] un J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*] (referents), R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 31. maijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— S. Hoses [*S. Hosse*] vārdā — V. Rīdls [*W. Riedl*] un P. Ringhofers [*P. Ringhofer*], *Rechtsanwälte*,

— Zalcburgas federālās zemes [*Land Salzburg*] vārdā — F. Hicenbihlers [*F. Hitzenbichler*] un B. Cetls [*B. Zettl*], *Rechtsanwälte*,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*] un M. Vinklere [*M. Winkler*], pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*] un N. A. J. Bels [*N. A. J. Bel*], pārstāvji,

— Portugāles valdības vārdā — L. Fernandišs [*L. Fernandes*] un S. da Nobrega Pisaru [*S. da Nóbrega Pizarro*], pārstāvji,

— Somijas valdības vārdā — T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāve,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — K. Dženksone [*C. Jackson*], pārstāve, kam palīdz E. Šarpstone [*E. Sharpston*], *QC*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — F. Kreišics [*V. Kreuschitz*] un D. Martins [*D. Martin*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 20. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 4. panta 2.b punktu un 19. pantu Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1999. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 1399/1999 (OV L 164, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71"), un 7. panta 2. punktu Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulā (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1992. gada 27. jūlija Regulu (EEK) Nr. 2434/92 (OV L 245, 1. lpp.), un EKL 12. un 17. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā Hose, Vācijas pilsone, pret Zalcburgas federālo zemi. Hose, kuras tēvs strādā par skolotāju Austrijā, Zalcburgas federālajā zemē, apstrīd atteikumu viņai piešķirt aprūpes pabalstu saskaņā ar Zalcburgas federālās zemes likumu par aprūpes pabalstu (*Salzburger Pflegegeldgesetz*, turpmāk tekstā — "*SPGG*").

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 1408/71 1. pantā ir paredzēts:

"Šajā regulā:

a) "darbinieks" un "pašnodarbināta persona" attiecīgi nozīmē

i) jebkuru personu, kura ir apdrošināta obligātajā apdrošināšanā vai brīvprātīgi tālākapdrošināta pret viena vai vairāku veidu risku, uz kuru attiecas darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām paredzētas sociālā nodrošinājuma sistēmas jomas;

[..]

t) "pabalsti" un "pensijas" nozīmē visus pabalstus un pensijas, to skaitā visus to sastāvā ietilpstošos elementus, kas maksājami no sabiedriskiem līdzekļiem, revalorizācijas pieaugumus un papildu pabalstus, ievērojot III sadaļu, kā arī kopsummas pabalstus, ko var maksāt pensiju vietā, un maksājumus, kas veikti, atlīdzinot ieguldījumus;

[..]."

4 Regulas Nr. 1408/71 2. panta 1. punktā, kurā noteiktas personas, uz kurām tā attiecas, ir precizēts:

"Šī regula attiecas uz darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām un uz studentiem, uz kuriem attiecas vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi [..], kā arī viņu ģimenes locekļiem vai viņus kā apgādniekus zaudējušajiem ģimenes locekļiem."

5 Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā ar nosaukumu "Vienlīdzīga attieksme" ir noteikts:

"Ievērojot šīs regulas īpašos noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz šīs valsts pilsoņiem."

6 Savukārt Regulas Nr. 1408/71 4. pantā ar nosaukumu "Jautājumi, uz kuriem attiecas šī regula" ir noteikts:

"1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

c) vecuma pabalsti;

d) pabalsti apgādnieka zaudējuma gadījumā;

e) pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām;

f) apbedīšanas pabalsti;

g) bezdarbnieka pabalsti;

h) ģimenes pabalsti.

2. Šo regulu piemēro visām vispārīgajām un īpašajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kuras var būt gan uz iemaksām balstītas, gan uz iemaksām nebalstītas sistēmas, un sistēmām, kas paredz darba devēja vai kuģa īpašnieka atbildību attiecībā uz 1. punktā minētajiem pabalstiem.

2.a Šī regula attiecas arī uz īpašiem uz iemaksām nebalstītiem pabalstiem, kuri paredzēti tiesību aktos vai sistēmās, kas nav 1. punktā minētās vai kas ir izslēgtas ar 4. punktu, gadījumos, kad šādi pabalsti ir paredzēti:

a) vai nu lai nodrošinātu papildu nodrošinājumu, aizvietojuma nodrošinājumu vai palīgnodrošinājumu pret riska veidiem, ko aptver 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā paredzētās sociālā nodrošinājuma jomas;

vai

b) vienīgi kā īpaša aizsardzība invalīdiem.

2.b Šī regula neattiecas uz noteikumiem dalībvalsts tiesību aktos, kas attiecas uz II pielikuma III sadaļā minētajiem uz iemaksām nebalstītajiem pabalstiem, kuri ir spēkā tikai tās teritorijas daļā;

[..]."

7 Regulas Nr. 1408/71 II pielikuma III sadaļas K iedaļā, kas attiecas uz Austriju, ir noteikts:

"Pabalsti, ko saskaņā ar federālo zemju tiesību aktiem piešķir invalīdiem un personām, kam nepieciešama aprūpe."

8 Regulas Nr. 1408/71 19. pantā ir noteikts:

"1. Tāds darbinieks vai pašnodarbināta persona, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kura nav kompetentā valsts, un kas atbilst kompetentās valsts tiesību aktu nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem, attiecīgā gadījumā ievērojot 18. pantu, savas dzīvesvietas valstī saņem:

a) pabalstus natūrā, ko kompetentās institūcijas vārdā nodrošina dzīvesvietas institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts;

b) naudas pabalstus, ko nodrošina kompetentā institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro. Vienojoties kompetentajai institūcijai un dzīvesvietas institūcijai, dzīvesvietas institūcija tomēr var nodrošināt šādus pabalstus kompetentās institūcijas vārdā saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktiem.

2. Analoģiski 1. punktu piemēro ģimenes locekļiem, kuri dzīvo kādā dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts, ja viņiem nav tiesību uz šādiem pabalstiem saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo.

Ja ģimenes locekļi dzīvo tādā dalībvalstī, saskaņā ar kuras tiesību aktiem tiesības uz pabalstiem natūrā nav atkarīgas no nosacījuma par apdrošināšanu vai nodarbinātību, tad tādus pabalstus natūrā, ko viņi saņem, uzskata par saņemamiem no tās institūcijas, kurā ir apdrošināts darbinieks vai pašnodarbināta persona, ja vien laulātais vai persona, kas rūpējas par bērniem, neveic profesionālu darbību minētajā dalībvalstī."

9 Regulas Nr. 1612/68 7. pantā ir paredzēts:

"1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts pilsonis, citā dalībvalstī pilsonības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus nekā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā — atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šāds darba ņēmējs bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmēji.

[..]."

Valsts tiesiskais regulējums

10 *SPGG* 3. panta 1. daļā ir paredzēts:

"Personai, kam nepieciešama aprūpe, ir tiesības uz aprūpes pabalstu, ja

1) tā ir Austrijas pilsonis;

2) tās pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Zalcburgas federālajā zemē un

3) tā nesaņem un tai nav tiesību saņemt pabalstus, kas paredzēti *Bundespflegegeldgesetz* (Austrijas federālais likums par aprūpes pabalstiem, *BGBl.* 110/1993) 3. pantā."

11 Tā kā aprūpes pabalsta, kas piešķirts, pamatojoties uz *SPGG* 3. panta 1. punktu, izmaksu segšanai ir piemērojams likuma par sociālo palīdzību (*Sozialhilfegesetz*) 40. pants, šāds pabalsts ir jāuzskata par palīdzību speciālās dzīves situācijās (*SPGG* 17. panta 2. daļa).

12 Likuma par sociālo palīdzību 40. pantā ir noteikts:

"1. Sociālas palīdzības finansējumu nodrošina federālā zeme un pašvaldības saskaņā ar šādiem noteikumiem:

[..].

5. Par izmaksām palīdzībai speciālās dzīves situācijās [..] administratīvā iedalījuma pašvaldības, kurās radušās šīs izmaksas, katru gadu federālajai zemei atlīdzina 50 % [..]."

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

13 Hose [*Hosse*], Vācijas pilsonis, ir pārrobežu darba ņēmējs, kas strādā par skolotāju Austrijā, Zalcburgas federālajā zemē. Austrijā viņš maksā nodokļus, pārskaita sociālās apdrošināšanas iemaksas, un viņa veselība ir apdrošināta šajā valstī. Viņš dzīvo Vācijā, pie Austrijas robežas, kopā ar savu meitu Hosi, kas dzimusi 1997. gadā un kurai ir smagi funkcionāli traucējumi.

14 Viņas māte agrāk strādāja algotu darbu Vācijā, kas viņai deva tiesības izmantot Vācijas aprūpes pabalstu. Līdz bērna kopšanas atvaļinājuma beigām 2000. gada septembrī viņas meita kā viņas tiesību pārņēmēja varēja saņemt šo pabalstu. Taču tā izmaksa tika pārtraukta, beidzoties bērna kopšanas atvaļinājumam, jo māte neatsāka algotu darbu.

15 Tāpēc Hosei tika lūgts aprūpes pabalsts, pamatojoties uz *SPGG*. Zalcburgas federālā zeme šo lūgumu noraidīja, pamatojoties uz *SPGG* 3. panta 1. daļas 2. punktā noteikto, ka, lai persona, kurai nepieciešama aprūpe, varētu saņemt šo pabalstu, tās pastāvīgajai dzīvesvietai ir jāatrodas šajā federālajā zemē.

16 Pirmā tiesu instance noraidīja tai iesniegto prasību par šo lēmumu. Tā uzskatīja, ka attiecīgais pabalsts, ciktāl tas skāra Hosi, bija speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts, uz ko neattiecās Regula Nr. 1408/71 un kas tādējādi nebija izmaksājams personām ārpus valsts teritorijas.

17 Savukārt apelācijas instances tiesa, atsaucoties uz Tiesas 2001. gada 8. marta spriedumu lietā C-215/99 *Jauch* (*Recueil*, I-1901. lpp.), nosprieda, ka attiecīgais pabalsts bija arī slimības pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un ka šis naudas pabalsts bija maksājams arī personām ārpus valsts teritorijas kā Austrijas izmaksāts aprūpes pabalsts (turpmāk tekstā — "federālais aprūpes pabalsts") atbilstoši tam piemērojamiem principiem.

18 Apelācijas tiesa uzskatīja, ka uz Hosi kā Austrijā obligāti apdrošināmas personas meitu attiecās Austrijas veselības apdrošināšana un tāpēc viņa varēja lūgt Austrijas kompetento sociālās apdrošināšanas iestādi izmaksāt jebkuru naudas pabalstu, kas paredzēts slimības gadījumam. Šī tiesa uzskatīja, ka šajā lietā par aprūpes pabalsta izmaksāšanu atbildīgajai Zalcburgas federālajai zemei tas bija jāizmaksā kā naudas pabalsts slimības gadījumam. Apelācijas tiesa uzskatīja, ka *SPGG* 3. panta 1. daļas 2. punktā paredzētais dzīvesvietas nosacījums nebija piemērojams Regulas Nr. 1408/71 19. panta 1. un 2. punkta tiešās iedarbības dēļ.

19 Saņēmusi kasācijas sūdzību par apelācijas tiesas nolēmumu, *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Regulas Nr. 1408/71] 4. panta 2.b punkts kontekstā ar II pielikuma III sadaļu ir jāinterpretē tādējādi, ka šī norma kā speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu izslēdz no [šīs regulas] piemērojamības jomas aprūpes pabalstu, kas saskaņā ar [*SPGG*] [..] piešķirts Zalcburgas federālajā zemē (Austrijā) nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklim, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša,

vai Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklis, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā, neskatoties uz to, ka tā pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijas Federatīvajā Republikā, atbilstot pārējiem pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, var pieprasīt aprūpes pabalstu saskaņā ar [*SPGG*] kā naudas pabalstu slimības gadījumam, kas paredzēts [Regulas Nr. 1408/71] 19. panta un III sadaļas pirmās nodaļas pārējo iedaļu atbilstošajos noteikumos?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša,

vai tāda pabalsta, kā [*SPGG*] paredzētais aprūpes pabalsts, kas ir sociāla priekšrocība [Regulas Nr. 1612/68] 7. panta 2. punkta izpratnē, piešķiršanai var būt nosacījums, ka tā saņēmēja pastāvīgajai dzīvesvietai ir jāatrodas Zalcburgas federālajā zemē?

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša,

vai Kopienu tiesībām, īpaši Eiropas Savienības pilsonības un nediskriminācijas principiem, EKL 12. un 17. panta izpratnē atbilst tas, ka Eiropas Savienības pilsoņiem, kas strādā Zalcburgas federālajā zemē kā pārrobežu darba ņēmēji, kamēr to pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nav tiesību uz tādām sociālām priekšrocībām [Regulas Nr. 1612/68] 7. panta 2. punkta izpratnē kā [*SPGG*] paredzētās tiesības uz aprūpes pabalstu?

Ja sniegta noliedzoša atbilde, vai Eiropas Savienības pilsonība ļauj arī šāda pārrobežu darba ņēmēja aprūpē esošiem ģimenes locekļiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, saņemt Zalcburgas federālajā zemē [*SPGG*] paredzēto aprūpes pabalstu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

20 Pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai aprūpes pabalsts, kas paredzēts *SPGG*, ir speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts, kas ir izslēgts no Regulas Nr. 1408/71 piemērošanas jomas, pamatojoties uz minētās regulas 4. panta 2.b punktu.

Ievada apsvērumi

21 Ar Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punktu no tās piemērošanas jomas ir izslēgtas dalībvalstu tiesību normas, kas regulē šīs regulas II pielikuma III sadaļā minētos ar iemaksām nesaistītos pabalstus, kuri ir spēkā tikai kādā tās teritorijas daļā.

22 Regulas Nr. 1408/71 II pielikuma III sadaļas K iedaļā, kas attiecas uz Austrijas Republiku, ir minēti pabalsti, ko saskaņā ar federālo zemju tiesību aktiem piešķir invalīdiem un personām, kam nepieciešama aprūpe. Tādējādi *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts tiešām ir minēts Regulas Nr. 1408/71 II pielikuma III sadaļā.

23 Tomēr ar šo atrunu nepietiek, lai minētajam pabalstam varētu piemērot Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punktu.

24 Tiesa ir pastāvīgi spriedusi, ka Regulas Nr. 1408/71 normas, kas pieņemtas, piemērojot EKL 42. pantu, ir jāinterpretē, ņemot vērā šī panta mērķi veicināt iespējami plašāku migrējošu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. EKL 39., 40., 41. un 42. panta mērķi nevar sasniegt, ja tiesību uz brīvu pārvietošanos izmantošanas dēļ darba ņēmējiem būtu jāzaudē sociālā nodrošinājuma priekšrocības, kas tiem ir

garantētas dalībvalsts tiesību aktos, īpaši, ja šīs priekšrocības ir kompensācija par viņu veiktām iemaksām (skat., piemēram, 1986. gada 25. februāra spriedumu lietā 284/84 *Spruyt*, *Recueil*, 685. lpp., 18. un 19. punkts).

25 Šajā sakarā Kopienu likumdevējs var pieņemt normas, atkāpjoties no principa, ka sociālā nodrošinājuma pabalsti var tikt izmaksāti ārpus valsts teritorijas (skat. it īpaši 1997. gada 4. novembra spriedumu lietā C-20/96 *Snares*, *Recueil*, I-6057. lpp., 41. punkts). Šādas normas, kas ietver atkāpi, un *a fortiori* Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkts, ar kuru atsevišķi pabalsti tiek izslēgti no minētās regulas piemērošanas jomas, ir jāinterpretē šauri. Tas nozīmē, ka minētais pants attiecas tikai uz pabalstiem, kas vienlaikus atbilst tajā paredzētajiem nosacījumiem, t.i., pabalstiem, kas ir speciāli un nav balstīti uz iemaksām, ir paredzēti minētās regulas II pielikuma III sadaļā un ir noteikti tiesību aktos, kuri ir piemērojami tikai kādas dalībvalsts teritorijas daļā.

26 Tādējādi ir arī jāpārbauda, vai bez nosacījuma atrunāt Regulas Nr. 1408/71 II pielikuma III sadaļā tiesību aktus, kas regulē aprūpes pabalstu saskaņā ar *SPGG*, ir ievēroti pārējie Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punktā paredzētie nosacījumi.

Tiesai sniegtie apsvērumi

27 Zalcburgas federālā zeme, Austrijas un Apvienotās Karalistes valdības apgalvo, ka attiecīgais pabalsts ir "speciāls" pabalsts Regulas Nr. 1408/71 izpratnē.

28 Zalcburgas federālā zeme īpaši uzsver to, ka šis nav pamata sociālā nodrošinājuma pabalsta papildu pabalsts un tas nav saistīts ne ar profesionālās darbības vai iemaksu veikšanas ilgumu, ne ar piederību pie kādas apdrošināto personu kategorijas. Tādējādi tas esot "speciāls pabalsts" Regulas Nr. 1408/71 izpratnē. Federālā zeme šajā sakarā uzsver, ka vēsturiski federatīvajai valstij vienmēr ir bijusi kompetence par sociālo nodrošinājumu, bet federālajām zemēm — par sociālo palīdzību.

29 Austrijas valdība izvirza būtībā līdzīgus argumentus un īpaši atgādina, ka Regulā Nr. 1408/71 ieviestais jēdziens "speciāls pabalsts" atbilst "jauktu" pabalstu kategorijai, ko Tiesa noteiktās lietās ir raksturojusi kā tādus, kas ietver elementus, kuri piemīt gan sociālās apdrošināšanas pabalstiem, gan sociālās palīdzības pabalstiem.

30 Apvienotās Karalistes valdība precizē, ka saikne vien starp pabalstu un sociālā nodrošinājuma sistēmu atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā uzskaitītajām jomām neizslēdz to, ka šo pabalstu var kvalificēt kā "speciālu pabalstu". Izslēdzot šādu kvalificēšanu, zustu jēga šīs regulas 4. panta 2.a panta a) apakšpunktam, kas attiecas uz speciāliem pabalstiem, kas paredzēti kā papildu nodrošinājums riska iestašānās situācijā šajās jomās, un arī minētās regulas 10.a panta 3. punktam.

31 Apvienotās Karalistes valdība pēc būtības arī apgalvo, ka federālais aprūpes pabalsts, kas apstrīdēts iepriekš minētajā spriedumā lietā *Jauch*, nebija "jaukts", jo tas bija piešķirts vienīgi kopā ar sociālā nodrošinājuma pabalstu, proti, pensiju, un nevis kā sociālā palīdzība. Savukārt cits pabalsts, lai gan tas būtu paredzēts tādam pašam

gadījumam un dažiem no tā saņēmējiem tiktu piešķirts tikai sociālās palīdzības veidā, esot "jaukts" pabalsts. Saņēmēja vajadzība esot būtiskākā sociālās palīdzības īpašība, un šai vajadzībai nav obligāti jābūt finansiālas dabas (skat. it īpaši 1991. gada 20. jūnija spriedumu lietā C-356/89 *Newton, Recueil*, I-3017. lpp., un iepriekš minēto spriedumu lietā *Snares*).

32 Portugāles un Somijas valdībām būtībā ir līdzīga nostāja.

33 Nīderlandes valdība ierosina atsaukties uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Jauch*.

34 Komisija savukārt apgalvo, ka aprūpes pabalsts saskaņā ar *SPGG* nav speciāls pabalsts, bet gan sociālā nodrošinājuma pabalsts slimības gadījumam Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

35 Komisija uzsver, ka Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkts kā atkāpe ir jāinterpretē stingri. Tā piebilst, ka aprūpes pabalstam saskaņā ar *SPGG* ir tāds pats priekšmets, apmērs un piešķiršanas nosacījumi kā federālajam aprūpes pabalstam, ka tas arī ir jāpiešķir objektīvi, likumā noteiktā situācijā, un ka tādējādi tas ir sociālā nodrošinājuma pabalsts slimības gadījumam Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Atšķirībām no federālā aprūpes pabalsta saņēmēju kategoriju un finansēšanas noteikumu ziņā tādējādi nav nozīmes.

Tiesas atbilde

36 No Regulas Nr. 1408/71 sistēmas izriet, ka jēdziens "sociālā nodrošinājuma pabalsts" šīs regulas 4. panta 1. punkta izpratnē un jēdziens "īpašs uz iemaksām nebalstīts pabalsts" šīs regulas 4. panta 2.a un 2.b punkta izpratnē viens otru savstarpēji izslēdz. Tādējādi pabalstu, kas atbilst "sociālā nodrošinājuma pabalstam" šīs Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta izpratnē, nevar analizēt kā "īpašu uz iemaksām nebalstītu pabalstu".

37 Pabalstu var uzskatīt par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja tas saņēmējiem tiek piešķirts, neskatoties uz individuālu un diskrecionāru personisko vajadzību izvērtēšanu, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un ja tas attiecas uz riskiem, kas skaidri uzskaitīti Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā (skat. it īpaši 1985. gada 27. marta spriedumu lietā 249/83 *Hoeckx*, *Recueil*, 973. lpp., 12.–14. punkts; 1992. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-78/91 *Hughes*, *Recueil*, I-4839. lpp., 15. punkts; 1998. gada 5. marta spriedumu lietā C-160/96 *Molenaar*, *Recueil*, I-843. lpp., 20. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Jauch*, 25. punkts).

38 No tā izriet, ka pabalstu, kas piešķirti objektīvi, likumā noteiktā situācijā un kas domāti, lai uzlabotu personu, kam nepieciešama aprūpe, veselību un dzīvi, galvenais mērķis ir papildināt veselības apdrošināšanas pabalstus un tie ir jāuzskata par "slimības pabalstiem" Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē (iepriekš minētie spriedumi lietā *Molenaar*, 24. un 25. punkts, un lietā *Jauch*, 28. punkts).

39 *SPGG* paredzētā aprūpes pabalsta mērķis ir noteiktas atlīdzības veidā atlīdzināt papildu izdevumus, kas rodas tāpēc, ka tā saņēmēji ir aprūpējami, un īpaši izdevumus, kas saistīti ar tiem nepieciešamo palīdzību.

40 Šāda aprūpes pabalsta apmērs ir atkarīgs no tā, cik lielas ir vajadzības. Tas nosakāms atkarībā no laika, kas tiek veltīts aprūpei, izsakot stundās mēnesī. Vajadzību novērtējums ir sīki regulēts normatīvā aktā, kurā paredzēta vajadzību līmeņa klasifikācija. Aprēķinot aprūpes pabalsta apmēru, personas, kurai nepieciešama aprūpe, citiem ienākumiem nav nozīmes.

41 Tas ir paredzēts personām, kuras nesaņem nekādu pabalstu uz federālo normu pamata. Šīs personas ir galvenokārt sociāli apdrošinātu personu ģimenes locekļi, sociālas palīdzības saņēmēji, strādājoši invalīdi un federālo zemju un municipalitāšu pensionāri.

42 Tādējādi, lai gan tāds aprūpes pabalsts kā pamata prāvā var ietvert citādu sistēmu nekā tā, kas piemērojama Vācijas pabalstiem apdrošināšanas aprūpes riska gadījumiem, uz ko attiecas iepriekš minētais spriedums lietā *Molenaar*, un Austrijas valsts aprūpes pabalsts, par kuru ir iepriekš minētais spriedums lietā *Jauch*, tas tomēr tiem līdzinās.

43 Turklāt, kā precizēts iepriekš minētajā spriedumā lietā *Jauch*, ne aprūpes pabalsta piešķiršanas nosacījumu, ne tā finansēšanas veida mērķis vai rezultāts nevar būt tāds, ka tie mainītu aprūpes pabalsta kvalifikāciju saskaņā ar analīzi, kas veikta iepriekš

minētajos spriedumos lietā *Molenaar* un lietā *Jauch*. Tas, ka pabalsta piešķiršana obligāti nav saistīta ar veselības apdrošināšanas pabalstu vai pensiju, kas piešķirta uz cita, nevis veselības apdrošināšanas pamata, tādējādi nevar mainīt šo analīzi.

44 Šādos apstākļos un pat, ja tiem ir pašiem savas pazīmes, šādi pabalsti ir jāuzskata par "slimības pabalstiem" Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

45 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, nav izpildīts viens no nosacījumiem Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkta piemērošanai, proti, attiecīgā pabalsta kvalifikācija kā "speciāls pabalsts". Tādējādi nav jāizvērtē tas, vai ir ievēroti citi minētajā pantā paredzētie nosacījumi.

46 Tādējādi uz pirmo jautājumu jāatbild, ka *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts ir nevis speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkta izpratnē, bet gan slimības pabalsts šīs Regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

Par otro jautājumu

47 Otrajā jautājumā iesniedzējtiesa jautā, vai Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklis, kas dzīvo Vācijā, atbilstot pārējiem pabalsta

piešķiršanas nosacījumiem, var pieprasīt *SPGG* paredzētā aprūpes pabalsta izmaksu kā naudas pabalstu slimības gadījumam, kas paredzēts Regulas Nr. 1408/71 19. pantā un III sadaļas pirmās nodaļas parējo iedaļu atbilstošajos noteikumos.

48 Tāds slimības pabalsts kā *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts, kas finansiālas palīdzības veidā vispārīgi ļauj uzlabot personu, kam nepieciešama aprūpe, dzīves līmeni, kompensējot papildu izmaksas, kas radušās sakarā ar to stāvokli, ir viens no veselības apdrošināšanas "naudas pabalstiem", kuri noteikti Regulas Nr. 1408/71 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Molenaar*, 35. un 36. punkts).

49 Nav apstrīdēts tas, ka Hose ir darba ņēmējs, kuram ir piemērojama Regula Nr. 1408/71.

50 No visiem Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem arī izriet, ka tiesības saņemt *SPGG* paredzēto aprūpes pabalstu ir tiesības, kas ir nevis atvasinātas no tēva tiesībām, bet gan piemīt Hosei pašai.

51 Taču tas neliedz Hosei tiesības uz aprūpes pabalstu Zalcburgas federālajā zemē, pat ja viņa dzīvo Vācijā, atbilstot pārējiem pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, kas

paredzēti Regulas Nr. 1408/71 19. pantā un III sadaļas pirmās nodaļas pārējo iedaļu atbilstošajos noteikumos.

52 Tiesa tiešām ir spriedusi, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 2. pantu darba ņēmēja ģimenes locekļiem ir tikai atvasinātas tiesības, proti, tiesības, kas iegūtas šajā statusā, nevis individuālas tiesības, ko tie bauda neatkarīgi no radniecības ar darba ņēmēju (skat. it īpaši 1976. gada 23. novembra spriedumu lietā 40/76 *Kermaschek*, *Recueil*, 1669. lpp., 7. punkts).

53 Tomēr vēlāk Tiesa šo judikatūru ir ierobežojusi, attiecinot to tikai uz tiem gadījumiem, kuros darba ņēmēja ģimenes locekļi pamatojas uz Regulas Nr. 1408/71 normām, kas ir piemērojamas vienīgi darba ņēmējiem, nevis viņu ģimenes locekļiem, kā normas šīs regulas 67.–71. pantā par bezdarbnieka pabalstiem (skat. 1996. gada 30. aprīļa spriedumu lietā C-308/93 *Cabanis-Issarte*, *Recueil*, I-2097. lpp.). Tāds gadījums nav minētās regulas 19. pants, kura mērķis tieši ir nodrošināt darba ņēmējam un viņa ģimenes locekļiem, kas dzīvo dalībvalstī, kas nav kompetentā dalībvalsts, spēkā esošajos tiesību aktos paredzētos slimības pabalstus, ja ģimenes locekļiem nav tiesību saņemt šādus pabalstus saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo.

54 Turklāt Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkts īpaši paredz, ka slimības pabalsta piešķiršana nedrīkst būt atkarīga no darba ņēmēja ģimenes locekļu dzīvesvietas kompetentajā dalībvalstī, lai neatturētu darba ņēmēju izmantot tiesības uz brīvu pārvietošanos.

55 Tādējādi liegt darba ņēmēja meitai pabalstu, uz kuru viņai būtu tiesības, ja viņa dzīvotu kompetentajā dalībvalstī, ir pretrunā Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punktam.

56 Tāpēc uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijā, ģimenes loceklis, atbilstot pārējiem pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, var pieprasīt kompetentajai iestādei darba ņēmēja nodarbinātības vietā izmaksāt *SPGG* paredzēto aprūpes pabalstu kā naudas pabalstu slimības gadījumiem, kas paredzēts Regulas Nr. 1408/71 19. pantā, ja ģimenes loceklim nav tiesību saņemt līdzīgu pabalstu saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tas dzīvo.

57 Ņemot vērā atbildi uz pirmajiem diviem jautājumiem, uz pārējiem uzdotajiem jautājumiem nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

58 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **aprūpes pabalsts, kas paredzēts Zalcburgas likumā par aprūpes pabalstu, ir nevis speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, 4. panta 2.b punkta izpratnē, bet gan slimības pabalsts šīs regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē;**

2) **Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijā, ģimenes loceklis, atbilstot pārējiem pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, var pieprasīt kompetentajai iestādei darba ņēmēja nodarbinātības vietā izmaksāt aprūpes pabalstu, kas paredzēts Zalcburgas likumā par aprūpes pabalstu, kā naudas pabalstu slimības gadījumiem, kas paredzēts Regulas Nr. 1408/71 19. pantā, ja ģimenes loceklim nav tiesību saņemt līdzīgu pabalstu saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tas dzīvo.**

[Paraksti]